

BESLUT

2017-09-18

Dnr: 16/03458

SAKEN

SVT Forum, SVT1, 2016-12-13, sändning från ett seminarium om kvinnors företagande; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Sändningen fälls. Granskningsnämnden anser att den innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

SÄNDNINGEN

Sändningen var en inspelning från ett seminarium om kvinnors företagande som hölls den 30 november 2016. Under sändningen berättade två entreprenörer hur de byggt upp sitt gemensamma företag som specialiserat sig på att importera och sälja frukter och bär från Brasilien, däribland acai.

Bilden växlade främst mellan de två entreprenörerna och utsnitt ur deras presentation, samt i mindre utsträckning mellan en översiktsbild över föreläsningssalen och bilder på publiken. I samband med att entreprenörerna presenterade sitt varumärke visades detta upp i helbild i nästan 30 sekunder tillsammans med företagets webbadress. Varumärket återkom sedan på nästan alla presentationsbilder. Också bilder på företagets produkter samt kommande produkter visades i helbild. Totalt exponerades företagets varumärke på olika presentationsbilder under cirka fyra och en halv minut av den drygt 25 minuter långa sändningen. I översiktsbilderna syntes även logotyperna för två av seminariets arrangörer i bakgrunden.

I samband med att entreprenörerna berättade om sin marknadsföringsstrategi så en av entreprenörerna att företagets produkter säljs över hela landet genom en stor dagligvarukedja som hon namngav. En bild på flera av företagets produkter tillsammans med dagligvarukedjans varumärke visades även i bild.

I sändningen beskrev en av entreprenörerna acai som ”världens nyttigaste frukt” och berättade om deras vision att introducera brasilianska ”superfrukter” i Sverige. De frukter och bär som företaget säljer kallades ”fantastiska” och sades vara ”otroligt bra” för våra kroppar samtidigt som de räddar Amazonas regnskog från skövling. Entreprenören sa även att frukterna förlorar sina ”superkrafter” när de plockas och därför inte kan importeras färska, men att företaget löst detta problem genom att frysa ned dem och sälja dem i fryst tillstånd. De båda entreprenörerna sa också att en av de framgångsrika vanor de utvecklat under arbetet med företaget bland annat var att konsumera företagets produkter.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att ägarna till det aktuella företaget i sändningen gjorde reklam för företagets produkter. Ägarna beskrev hur de marknadsför produkterna och propagerade för deras förträffliga egenskaper. *SVT Forum* ska vara opartiskt och icke-kommersiellt.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att sändningen överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande och anför i huvudsak följande.

SVT har sedan 2003 direktsänt eller spelat in riksdagsdebatter, seminarier, pressträffar, politiska kongresser och andra publika evenemang. Principen är att evenemang sänds i sin helhet som en service till den samhällspolitiskt specialintresserade publiken. Den aktuella programpunkten var en del av en inspelning från en heldagskonferens om kvinnors företagande som ägde rum i riksdagen.

Det var tydligt för publiken att återutsändningen från konferensen inte var ett arrangemang i SVT:s egen regi. Före och under programpunkten syntes dessutom en rullande text där detta framkom. Det var uppenbart att de båda entreprenörerna i inslaget hade fått fria händer av arrangörerna att utforma sin presentation. Deras programpunkt var tydligt presenterad som deras personliga berättelse om sin entreprenörsresa. I denna berättelse ingick deras strategi för marknadsföring som en naturlig del. Att deras företagsnamn och bilder på deras produkter förekom hade i sammanhanget ett informationsintresse. Att den personliga presentationen också hade ett underhållningsintresse framgick av konferensdeltagarnas reaktioner med skratt och roade miner.

SVT vill i sammanhanget understryka att acai är namnet på ett bär och inte ett produktnamn. Både acai och andra så kallade superfrukter marknadsförs under

en rad olika varumärken, alltså inte bara det aktuella företags. När entreprenörerna i sändningen nämnde att de numera fått in sina produkter i en dagligvarukedjas sortiment syntes kedjans logotyp. Det fanns också flaggor i salen med logotyper för två av arrangörerna. Någon fokusering skedde inte på dessa logotyper.

Granskningsnämnden har i tidigare beslut gällande *24 Direkt* och *UR Samtiden* tagit hänsyn till den speciella form för utsändning som också *SVT Forum* är ett exempel på. SVT anser att det finns skäl för nämnden att göra en liknande bedömning även i det aktuella fallet. SVT vill också framhålla att nämnden inte tidigare har fällt SVT för en sändning som gjorts med denna speciella form av inspelning.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att exponeringen av företags varumärke och produkter samt entreprenörernas positiva omdömen om produkterna medförde ett gynnande av företaget som gick utöver vad som var motiverat av ett informations- eller underhållningsintresse. Enligt nämndens mening framstod sändningen närmast som ett led i marknadsföringen av företaget. Även om nämnden i tidigare beslut beaktat den speciella formen för utsändning innebär det inte att vilken grad av gynnande som helst kan accepteras. Sändningen strider därför mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Vad gäller exponeringen av de båda arrangörernas logotyper anser nämnden, mot bakgrund av att de inte var föremål för någon direkt fokusering, att det gynnande av arrangörerna som uppkom inte var otillbörligt.

SÄRSKILD AVGIFT

Nämnden anser att det denna gång inte finns skäl att ansöka hos förvaltningsrätten om att SVT ska påföras en avgift för överträdelsen av bestämmelsen i 5 kap. 5 § radio- och tv-lagen.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman (skiljaktig), Berivan Yildiz och Staffan Dopping efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Rasmus Johansson

SKILJAKTIG MENING

Ledamoten Clas Barkman var skiljaktig. Han ansåg att sändningen borde frias och att första stycket i granskningsnämndens bedömning borde ha följande lydelse.

Granskningsnämnden konstaterar att *SVT Forum* är en fundamental del av SVT:s public service-uppdrag som under årens lopp etablerat ett format där man direktsänt eller spelat in samhällsviktiga debatter, seminarier, kongresser och liknande publika evenemang. Tittarna har på detta unika sätt kunnat ta del av evenemangen utan styrning från SVT:s sida, vilket alltid varit en premis som tv-publiken informerats om och känt till. Enligt SVT har också en rullande text där detta framkom sänts under programmet. Granskningsnämnden har i tidigare beslut tagit villkoren för denna speciella form för utsändning i beaktande.

Det aktuella programmet handlade om kvinnors företagande och seminariet ägde rum i riksdagen. Två kvinnor berättade hur de från nästan ingenting lyckats bygga upp ett företag som importerar frukt från Brasilien. Att företagets namn och varumärke samt bilder på företagets produkter förekom var en viktig del av berättelsen och hade i sammanhanget ett oavvisligt informationsintresse och även ett allmänintresse.

Mot denna bakgrund anser nämnden att sändningen inte innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.